

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Sectio XII. Conciliatio Capitem VI. & VII. Sess. XXV. de Regul. circa
Electiones Abbatissarum per Suffragia secreta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

nem impertiat, eodem cum studio, quo ad illam celebrandam Prælatos hortatus erat: *Ut autem hæc absque nullo impedimento, nobis & Reverendissimis Fratribus Cœpiscopis, aliisque, quibus hæc ex officio cura incumbit, liberè & integrè præstari, impleturque possint, Regem nostrum HENRICUM Christianissimum, quo possumus animi sensu rogamus, atque in Domino obsecramus, ut pari pietate cura & sollicitudine hanc Synodum tueatur, ejusque sancta Decreta servari omninò jubeat, quæ nos ad eandem cogendam & habendam pro singulari suâ in Religionem, Deique cultum propensione adhortatus est.*

Cùm Princeps protegere legitime, atque observanda jubere Concilii Decreta non possit, nisi simul illa approbet, dicendum est preces Synodi *Burdigalensis* Regi oblatas, ut ipsius Decreta protegere, atque observanda jubere dignaretur, includere supplicationem, ut illa approbare.

Suprà ostensum fuit, Synodum *Turonensem* anno 1583. commemorare jussionem HENRICI III. ut Concilia Provincialia haberentur, atque eorum celebratæ illi jussioni attribueret, idem legitur in Epistolâ Archipræsulis *Turonensis* ad eundem HENRICUM; nam, post enumerata bona, quæ gignuntur à Synodis Provincialibus, sic pergit: *quorsum hæc, quid ad rem hæc omnia, nimirum, ut ostendam quàm rectè, quàm prudenter, quàm in totius Ecclesiæ Christianæ rem fecisti, cum universo Galliarum Clero Provincialium Conciliorum celebrationem permisisti.* Ex eadem Epistolâ discimus, ejus Concilii Patres plus ponderis, virium atque autoritatis Decretis suis conciliare volentes, ea obtulisse Regi, ut illa confirmaret, eorumque defectus suppleret. Factum hoc legi meretur, fufiusque relatam est in observationibus circa Concilium Tridentinum Tit. *pecciliaria notabilia circa public. Trident.*

Cùm hic aliquatenus agatur de autoritate Principum quoad Concilia Particularia, non abs re fuerit observare id, quod in eadem Epistolâ legitur de Procuratore Regio, qui Synodis aderat. *Quin etiam, ut ne quid ex Regiâ decerperetur dignitate & auctoritate, aderat ibi Regius Procurator, quem appellabant Executorem, qui in exequendis contra seculares Ecclesiæ Decretis operam navaret strenuam & efficacem.*

Verùm redeamus ad probationes operæ, quam Rex, ad celebrationem Synodi *Turonensis* contulit; una superest luculenta in gratiarum actione & dimissione Conventus factâ ab Archiepiscopo; hic enim loquens de personis, quibus agendæ grates erant ob celebrationem Concilii, secundo in gradu Regem Christianissimum collocat; *agenda præterea . . . Regiæ Christianissimo Henrico ob liberè permiffa Concilia gratia, si coram in os, nobis loqui liceret.*

Instrumentum hoc solius permissionis Regiæ mentionem facit, laudata Epistola jussionem adjicit, *cujus non solam permisissu, sed pio jussu coacta est hæc Synodus.*

Et hæc sunt omnia Concilia Gallicana Tridentino posteriora, quæ locuta sunt de influxu Regis in Concilia ditionis suæ.

Quoad reliqua extra Galliam, & Hispanicis Status celebrata, duo tantum à P. LABBEO referuntur, nempe *Avenionense* an. 1590. & *Aquileense* an. 1596. Nihil est in eorum Actis, quod doceat Principes earum regionum aliquid adeas contulisse, quod nemini mirum esse debet; nam Avenio est Civitas Capitalis Comitatus Venussini, cujus Pontifex est Dominus temporalis: Porrò, PIUS IV. præceperat, ut Synodi Provinciales haberentur, sanciendo executionem Decretorum Tridentini, inter quæ unum injungit Metropolitanis, ut Concilia Provincie suæ tertio quoque anno celebrent. Itaque haud necessarium erat, ut CLEMENS VIII. sub quo Synodus hæc habita fuit, autoritate suâ uteretur, ut ea convocaretur.

Quoad Synodum *Aquileensem*, dici potest, titulum *Principis*, quem Archiepiscopus in Inscriptione assu-

mit, ostendere, eum non aliâ autoritate temporali præter suam indignis, ut Synodos in suâ Provincia celebraret.

SECTIO XII.

Conciliatio Capitum 6. & 7. SESS. XXV. de Regul. circa Electiones Abbatissarum per Suffragia secreta.

Capita hæc contraria videntur in eo, quod primum jubeat, ut Abbatissæ per Suffragia secreta eligantur; posterius verò præcipit, ut Prælatus, qui præsidet electioni, audiat suffragia. Ad tollendam hanc oppositionem, quæ speciosa est solum, referenda sunt verba Concilii in quibus sita est difficultas. In priori capite sic loquitur Synodus: *in electione Superiorum quorumcumque Abbatum temporalium, & aliorum Officialium ac Generalium & Abbatissarum, atque aliarum Præpositarum, quo omnia rectè & sine ulla fraude fiant, Imprimis Sancta Synodus strictè præcipit, omnes supra dictos eligi debere per vota secreta, ita ut singularum eligentium nomina nunquam publicentur.* Capituli 7. Verba hæc sunt, *Is verò, qui Electioni præest, Episcopus, sive alius Superior, claustra Monasterii non ingrediatur, sed ante Cancellorum fenestellam, singularum vota audiat vel accipiat.* Hæc sunt loca, quæ opposita videntur. Subjicio observationes, quarum ope ea ad conciliationem adducuntur.

1. Nulla est veri species Concilium Capite 7. evertisse id quod statuerat Capite 6. præcipue cum materia adeò gravis sit. Talis criminatio aut suspicio non cadit in ullum Conventum Ecclesiasticum, quantum in Concilio Generale. 2. Verba hæc, *ita ut non publicentur nomina eligentium*, significant, finem secreti, quod Concilium postulat, esse, ut evitentur perniciose consequentiæ publicationis nominum earum, quæ vota emiserant. Scilicet, Superiores Electi vexabant eos, qui alium nominaverant, & aliis favebant; undè nonnunquam accidebat, ut debiles, metuentes, ne aliqui Religiosi, quos Prælaturâ indignos rebantur, eam tamen ambitu suo adspicerentur, eosdem indignos nominabant, ut se redimerent à vexatione, quam passuri erant alium nominando.

Porrò, secretum conservari potest, quamvis suffragia viva voce proferantur, dummodo unaquæque vocalis illud seorsim emittat, ita, ut ab alio exaudiri nequeat, quàm à Præsidente, qui vota accipit: hæc autem ratione fit, quod præcipitur cap. 6. circa Secretum Suffragiorum & cap. 7. circa illorum auditionem; nam Præsidentis ea audit, ita, ut nomina electricum ignorentur, & Secretum custodiatur.

Aliæ sunt viæ ea loca conciliandi, sed parùm genuinæ. Prima via verbum *audiat* interpretatur per verbum subsequens *accipiat*, ita, ut sensus sit, Præsidentem accipere suffragium præsentia suâ, sive assistentiâ in loco ubi singula suffragium emittunt, schedulam in capsam projiciendo. Verùm interpretatione hac vis fieri verbis videtur. Nam *audiat, vel accipiat*, duos modos emittendi & accipiendi suffragia exhibent; primum, viva voce, cui respondet verbum *audiat*, secundum, per schedulas in capsam projectas, cui respondet verbum *accipiat*.

Verbum *audiat* referri posset ad propositionem Personarum, quarum nomina inscribenda sunt, circa quas Præsidentis audire secretò posset opinionem Singularum Monialium; & verbum, *accipiat*, ad exceptionem schedæ approbatorie vel reprobatorie. Verùm reluctatur hæc expressio *singularum vota audiat vel accipiat*; quæ alternativam, ut suprâ diximus, continent.

Cæterum nostra interpretatio confirmatur per primam Synodum *Mediol.* 1565. part. 3. cap. 4. *hujusmodi*

modi Praefecta & ejus Vicaria . . . tacitis suffragiis coram Superiore, aut ejus Ministro eligantur, qui extra Monasterium ad Cancellos, sive Clabros, sicut ex Decreto Concilii Tridentini. Equidem credibile est, verba hæc tacitis suffragiis, designare suffragia non publicata, sive scriptis emissa seu viva vocis oraculo.

Post hanc Conciliationem obiter observamus, verbum hoc, *temporalium*, huic junctum, *Abbatum*, insinuare, mentem Concilii Tridentini non fuisse ut dispositio Decreti sui ad Abbates perpetuos extendere-

retur. Porro, eos exceptit Concilium, fortè idèd, quod sint Prælati Episcopis conferendi, & veterem electionis Episcoporum formam servaverat.

SECTIO XIII.

An Decretum Concilii Tridentini circa Matrimonium filiarum familiâs ad Doctrinam pertineat, an ad Disciplinam?

MAGNI, quoad Galliam, refert, ut discutiatur solvaturque proposita quaestio. Nam, si Decretum de quo agitur pertineret ad Dogma, vix defendi posset mos Gallie, quo Matrimonia Filiorum familias Minorum, absque consensu eorum, in quorum sunt potestate, inita, irrita sunt, quippe, qui adversaretur dogmati fidei, in qua omnes Ecclesie consentire debent. E contra si Decretum ad meram *Disciplinam* referendum sit, mos Gallicanus absque negotio purgari potest; siquidem Ecclesie præcipua, quales sunt Nationales, licentiam habent sibi instituendi Disciplinam, quam Nationis moribus congruam arbitrantur.

Utilis proinde quaestionis hujus decisio, verum etiam necessaria, propter rationes, quæ ex utraque parte afferri possunt. Et quidem pertinere videtur ad Disciplinam hoc Decretum. 1. Quod situm sit inter Decreta Reformationis, quæ vulgò Disciplinam respiciunt. 2. Ex historia priorum XII. Saeculorum multa suppetunt probationes, quod nuptiæ Minorum, absque consensu Parentum aut Tutorum celebratae, pro infectis haberentur. Hæ collectæ fuerunt in *Justificatione usum Gallie*, quoad hanc rem, & in Libro cui titulus, *Doctrina Canonum in Corpore Juris inclusorum &c.* in quo plures novæ probationes congestæ sunt. 3. Ex historia saeculorum sequentium, in quibus plures Ecclesie prohibuerunt solum ea Matrimonia, non verò ea resciderunt. Factum hoc probatum fuit in duobus libris laudatis. 4. Ex historia rerum gestarum in Tridentino circa illa Matrimonia discimus, plurimis Patribus placuisse, ut ejusmodi matrimonia rescinderentur; cum autem inter eos non conveniret de modo, ad quem restringenda erat Parentum & Tutorum potestas, cum cæteris consenserunt, ut illa rata manerent; aliundè Decretum, quatenus respicit Matrimonia Filiorum familias, anathemate ferit non eos, qui hæc Matrimonia vituperant, vel ea impediunt, vel iis intercedunt, sed eos, qui falso affirmant, Matrimonia à filiis familias contracta irrita esse, ac parentes ea posse rata vel irrita facere, & sic anathema cadit in eos, qui spargunt doctrinam, quam Synodus falsam esse declarat.

Quæ cum ita sint, probata quaestionis utilitate nec non decisiois necessitate, aio, Decretum, de quo agitur, pertinere ad Dogma & ad Disciplinam; ad Dogma, quatenus damnat errorem eorum, qui asserebant Matrimonia à Filiis familias contracta absque consensu parentum, rata esse aut irrita, prout ipsis placuisset eorum rescissionem postulare, vel à suo jure abstinere, eosque habere ejusmodi jus non à lege humana, sed à lege naturali & divina in Decalogo contenta, ita, ut independentè à legibus civilibus vel Ecclesiasticis, quæ Matrimonia rescindunt, vel rescindi propter querelam parentum volunt, pro-

miscuum parentibus esset, ea pro infectis & vetitis, aut pro legitimis habere.

Quod ut confirmetur, observandum est, hic agi de propositione cujus falsitas demonstrari potest per Sacram Scripturam & per Traditionem. Per Scripturam, quia nullus reperitur locus, qui Matrimonia Filiorum absque consensu parentum facta, irrita declaret, vel parentibus tribuat jus illa irritandi.

Per Traditionem, quia Canones, qui tales nuptias irritas declaraverunt, fundantur in legibus civilibus seu patria potestate, quæ Civibus Romanis propria erat *Instit. Lib. 1. Tit. 9.* aliundè verò, ut supra notavimus historia Ecclesiastica ex pluribus monumentis ad Traditionem pertinentibus excerpta docet, à Saeculo XII. plures Ecclesias Occidentales, non rescidisse ejusmodi nuptias. Porro, ut doctrina aliqua ad Dogma pertineat sufficit, ut, per Scripturam vel Traditionem probari queat; tunc enim constat, eam revelatam fuisse, cum in Verbo Divino contineatur, scripto aut non-scripto, per quod revelatio ad nos usque pervenit.

Idem Decretum pertinet quoque ad *Disciplinam* ex pluribus causis. 1. Partem constituit Decreti circa Disciplinam; nam *capite eodem* Concilium rescindit Matrimonia Clandestina in futurum, postquam declaraverit, quòd, licet Ecclesia ea semper detestata sit, ea tamen rata & valida hæctenus fuisse. Circumstantia hæc ostendit, rem tempori esse obnoxiam, atque ita pertinere ad Disciplinam. Cæterum, quidquid Concilium adjicit de necessitate denuntiationum, sive *Bannorum*, de modo eas faciendi, de numero testium, qui sponsalibus interesse debent, de verbis, quæ Parochus adhibere debet, pro regionis consuetudine, ad Disciplinam meram pertinet, cum pendeat à circumstantiis Temporum, locorum & personarum.

2. Hoc Decretum significat, Matrimonia à Filiis familias absque consensu parentum contracta rescindi posse à Principibus atque ab Ecclesia; nam restringit anathema ad eos, qui affirmant, eorum rescissionem à parentum arbitrio pendere; atque ita permittit existimare, quòd ejusmodi jus ad alios pertineat, scilicet Principem & Ecclesiam. Porro, usus hujus juris meram Disciplinam respicit, quæ juxta temporaria loca & personas temperanda esse dignoscitur.

SECTIO XIV.

De Concilio Tridentino comprehendens cæteras Quaestiones.

QUAESTIO I.

An Concilium Tridentinum faverit sententia euenti, Papam esse Superiorem Concilio Generali.

UT resolvatur hæc Quaestio, colligendum est quòd Concilium Tridentinum dicit aptum & contrarium huic sententia; & unum cum altero conferendum, ut possit intelligi, an magis pro causa Papæ quàm in favorem Concilii Generalis locutum fuerit.

1. Quod statim offertur in gratiam Papæ est clausula (*salva in omnibus Sedis Apostolicæ auctoritate*) quæ legitur in Capite Decreti de Reform. SESS. VII. videtur eadem clausula, in Cap. 21. SESS. XXV. de Ref. sicut & in Cap. 6. SESS. VII. jam citatæ. Nam, ut Papæ dici possit non contineri in Decretis Concilii ad Disciplinam pertinentibus, necesse est Concilium in hoc agnovisse, Papam Concilio Generali non esse submissum.

2. Alterum, quòd potest excipi è Concilio Tridentino in favorem Superioritatis Papæ in Concilium Generale, est, quòd in Bullâ, quæ PAULUS III. suis Legatis facultatem dedit transferendi Concilium, non fit